

Viktigare lagar & förordningar inför halvårsskiftet 2003

Denna skrift innehåller en kort sammanfattning av de viktigare lagar och förordningar som träder i kraft kring halvårsskiftet 2003.

Fler exemplar av skriften kan beställas från Regeringskansliet, Information Rosenbad på telefon 08-405 10 00.

Skriften finns också publicerad på Regeringskansliets webbplats: www.regeringen.se
(se under Press & info ► Informationsmaterial).

Skriften är producerad av Regeringskansliet, Information Rosenbad.
Tryckt av Elanders Gotab, Stockholm juni 2002. Art.nr. IR 2003.010

VIKTIGARE

Lagar & förordningar

Inför halvårsskiftet 2003

REGERINGSKANSLIET

Information Rosenbad

103 33 Stockholm

REGERINGSKANSLIET

Viktigare lagar & förordningar

Inför halvårsskiftet 2003

Innehållsförteckning

Några siffror om lagar och förordningar	6
Information om svensk lagstiftning	6
Justitiedepartementet	7
En ny sambolag	7
Godtrosförvärv	7
Modernisering av pantbrevssystemet	7
Riksrevisionen	8
Ändring i förvaltningslagen	8
Adelns privilegier	8
Europakonventionen – totalt förbud mot dödsstraff	8
Straff för terroristbrott	8
Kapningsbestämmelsen utvidgas	9
Utvidgat skydd mot diskriminering	9
E-post och fax vid kontakt med myndigheter	10
Dödsstraff förbjuds under alla omständigheter i Europakonventionen	10
Utrikesdepartementet	11
Försvarsdepartementet	12
Tjänstgöring i utlandsstyrkan inom Försvarsmakten	12
Socialdepartementet	14
Samverkan mellan kommuner och landsting inom vård och omsorg	14
Stärkt skydd för barn i utsatta situationer	14
Behandling av personuppgifter inom socialtjänsten	15
Auktorisation av teckenspråkstolkare	15
Marknadsföring av vissa alkoholdrycker	15
SARS	15
Kontakt dagar	16
Ålderspension	16
Ökad hälsa i arbetslivet	16

Finansdepartementet	17
Statliga myndigheter ska redovisa sjukfrånvaro	17
Skattefri kapitalvinst och utdelning på näringsbetingade andelar	17
Förmånligare att rationalisera skogs- och jordbruksfastigheter	18
Mer nyanserade bedömningar av skattetillägg	18
Enklare och tydligare momsregler för elektronisk handel med tjänster	18
Friare lotteriregler för folkrörelser och möjlighet till internationellt spelsamarbete	18
Utbildningsdepartementet	19
Nationellt centrum för främjande av fysisk aktivitet hos barn och ungdom	19
Informationen vid utvecklingssamtal	19
Skriftliga omdömen för elever som inte når målen	19
Likabehandling i högskolan	19
Jordbruksdepartementet	21
Ändrade bestämmelser för fisket	21
Förbud mot att ge djur elektriska stötar	21
Ett stärkt djurskydd på slakterier	22
Kulturdepartementet	23
Forum för levande historia - en ny myndighet	23
Miljödepartementet	24
Reklam för kemiska produkter	24
Nya bestämmelser om metaller i bilar och om bilskrötning	24
Statliga bidrag till klimatinvesteringsprogram	24
Ändrad instansordning för vissa överklagade planärenden	25
Förbud mot införsel, förvaring och transport av sötvattenskräftor	25

Näringsdepartementet	26
Nytt regelverk på fordonsområdet	26
En ny fartygssäkerhetslag med tillhörande förordning	27
Ändring i lagen (1980:424) om åtgärder mot förorening från fartyg och i dess förordning (1980:789)	27
Ändring i sjömanslagen (1973:282)	27
Lag om elcertifikat	28
Ny lag om effektreserv	28
Lag om elektronisk kommunikation	29
Arbetslöshetsförsäkring och aktivitetsgarantin	29
Ett utvidgat skydd mot diskriminering i arbetslivet	30
Bristyrkesutbildning	31
Särskilt anställningsstöd	31
Inspektionen för arbetslöshetsförsäkringen	32
Kreditering på skattekonto – stöd till skyddat arbete	32

Några siffror om lagar och förordningar

Antalet gällande lagar beräknas för närvarande uppgå till ca 1 200, och förordningar, tillkännagivanden m.m. till 2 200.

Under första halvåret 2003 kommer ca 455 författningar att publiceras i SFS (första halvåret 2002 var antalet 623). Av dessa är 16 nya lagar och 32 nya förordningar. I övrigt är de publicerade författningarna ändrings- eller upphävandeförfattningar.

Departementssekreterare Elisabeth Bodéus
Granskningsenheten, Justitiedepartementet
Tfn 08-405 48 44

Information om svensk lagstiftning

Lagrummet är en webbportal till det offentliga rättsinformationssystemet och innehåller bl.a. lagar, förordningar och rättspraxis.

Adress: www.lagrummet.gov.se

Rixlex är en databas som finns tillgänglig via riksdagens webbplats och som innehåller dokument från flera år tillbaka. Där finns bl.a. författningar i fulltext, propositioner, motioner, utskottsbetänkanden och snabbprotokoll.

Adress: www.riksdagen.se/debatt

SverigeDirekt innehåller information om och länkar till all offentlig verksamhet. Med hjälp av en sökmotor kan man söka på alla webbplatser inom det offentliga Sverige.

Adress: www.sverigedirekt.se

Regeringskansliets webbplats: www.regeringen.se

Sveriges riksdags webbplats: www.riksdagen.se

Justitiedepartementet

Pressekreterare Linda Romanus (hos Thomas Bodström)
Tfn 08-405 47 22

Pressekreterare Camila Buzaglo (hos Mona Sahlin)
Tfn 08-405 36 02

Pressekreterare Emma Lennartsson (hos Pär Nuder)
Tfn 08-405 30 03

En ny sambolag

Den 1 juli träder en ny sambolag i kraft. Sambolagen ersätter 1987 års lag om sambors gemensamma hem. Många bestämmelser i den nya sambolagen överensstämmer dock med bestämmelserna i 1987 års lag.

Den nya lagen är tillämplig på sambor. Med sambor avses två personer som stadigvarande bor tillsammans i ett parförhållande och har gemensamt hushåll. Sambolagen gäller endast sådana samboförhållanden där ingen av samborna är gift eller registrerad partner. Lagen är direkt tillämplig även på sambor av samma kön. Av den nya lagen framgår också tydligare när ett samboförhållande skall anses ha upphört. Vidare har tidsfrister införts för när bodelning skall begäras.

Godtrosförvärv

Den 1 juli ändras lagen om godtrosförvärv. Ändringen innebär att det inte längre är möjligt att göra godtrosförvärv av stöldgods eller annan olovligt tillgripen egendom. Den bestulne har alltså rätt att få tillbaka egendomen utan att behöva betala någon lösen, oavsett om den som har förvärvat egendom är i god tro eller inte.

Modernisering av pantbrevssystemet

Den 1 juli 2003 träder nya bestämmelser i kraft som gör det möjligt att i pantbrevsregistret registrera inteckningar utan någon anknytande uppgift

om pantbrevshavare. I fall där uppgift om pantbrevshavare saknas, skall fastighetens lagfarna ägare anses som pantbrevshavare. Ändringen innebär att även obelånade pantbrev kan vara registrerade i pantbrevsregistret.

Riksrevisionen

Den 1 juli inrättas en ny myndighet under riksdagen, Riksrevisionen, med uppgift att granska den statliga verksamheten. Den nya myndigheten leds av tre riksrevisorer som väljs av riksdagen. Vid myndigheten finns också en styrelse som utses av riksdagen.

Ändring i förvaltningslagen

Den 1 juli införs det i förvaltningslagen en uttrycklig skyldighet för myndigheterna att se till att medborgarna kan kommunicera med dem med hjälp av fax och e-post.

Adelns privilegier

Den 1 juli upphör de särregler som gällt för adeln ända sedan 1723 och 1866. Adeln kommer därefter att behandlas som vilken förening som helst.

Europakonventionen – totalt förbud mot dödsstraff

Den 1 augusti träder en ändring i kraft i lagen om Europakonventionen, som innebär ett förbud mot dödsstraff under alla omständigheter. Detta har ingen praktisk betydelse för Sverige, som sedan länge inte tillämpar dödsstraff. I flera andra europeiska länder har dödsstraff dock hittills varit möjligt.

Straff för terroristbrott

Den 1 juli 2003 träder en ny lag om straff för terroristbrott i kraft. Lagen syftar till att genomföra EU:s rambeslut om bekämpande av terrorism. Genom den nya lagen införs ett särskilt terroristbrott i Sverige. En förutsättning för att en gärning skall betraktas som terroristbrott är att den allvarligt kan skada en stat eller mellanstatlig organisation. Dessutom krävs att den

utförs med vissa särskilda syften, såsom att injaga allvarlig fruktan hos en befolkning eller befolkningsgrupp eller att tvinga en regering att fatta ett visst beslut. De gärningar som under dessa förutsättningar skall utgöra terroristbrott är t.ex. mord, människorov, sabotage, kapning, spridande av gift eller smitta och olovlig befattningsmed kemiska vapen. Straffet för terroristbrott är fängelse på viss tid, lägst fyra år och högst tio år eller på livstid. Om brottet är mindre grovt, är straffet fängelse lägst två och högst sex år. Försök, förberedelse och stämpling till samt underlåtenhet att avslöja terroristbrott blir också straffbart. Svenska domstolar kommer fr.o.m. den 1 juli 2003, i likhet med vad som redan gäller för särskilt grova brott, att kunna döma för terroristbrott och försök därtill oavsett var i världen och av vem det har begåtts.

Kapningsbestämmelsen utvidgas

För att uppfylla EU:s rambeslut om bekämpande av terrorism samt för att skapa en enhetlig bedömning av olika transportmedel kommer kapningsbestämmelsen att utvidgas. I dag omfattar bestämmelsen endast den som genom olaga tvång bemäktigar sig eller ingriper i manövreringen av ett fartyg eller luftfartyg. Fr.o.m. den 1 juli 2003 kommer även buss, tung lastbil samt maskindrivet spårfordon som används i förvärvsverksamhet för befördran av gods eller passagerare också att omfattas av bestämmelsen.

Utvidgat skydd mot diskriminering

Från den 1 juli 2003 gäller en ny lag om förbud mot diskriminering. Den nya lagen förbjuder diskriminering som har samband med etnisk tillhörighet, religion eller annan trosuppfattning, sexuell läggning och funktionshinder på följande områden: arbetsmarknadspolitisk verksamhet, start eller bedrivande av näringsverksamhet, yrkesutövning, medlemskap och medlemsförmåner i arbetstagarorganisationer, arbetsgivarorganisationer eller yrkesorganisationer samt varor, tjänster och bostäder. Därutöver gäller förbudet för diskrimineringsgrunderna etnisk tillhörighet, religion eller annan trosuppfattning i fråga om socialtjänst, socialförsäkring, arbetslöshetsförsäkring samt hälso- och sjukvård. Ombudsmannen mot etnisk diskriminering (DO),

Ombudsmannen mot diskriminering på grund av sexuell läggning (HomO) och Handikappombudsmannen (HO) skall utöva tillsyn över att lagen följs. Den nya lagen är ett led i genomförandet av två EG-direktiv. För att fullt ut genomföra EG-direktiven gjordes också en del ändringar i lagen (1999:130) om åtgärder mot etnisk diskriminering i arbetslivet. Lagen gäller även när en arbetsgivare beslutar om eller vidtar åtgärder som rör yrkespraktik, utbildning eller yrkesvägledning.

E-post och fax vid kontakt med myndigheter

Den 1 juli införs det i förvaltningslagen en uttrycklig skyldighet för myndigheterna att se till att medborgarna kan kommunicera med dem med hjälp av fax och e-post.

Dödsstraff förbjuds under alla omständigheter i Europakonventionen

Den 1 augusti träder en ändring i kraft i lagen om Europakonventionen som innebär ett förbud mot dödsstraff under alla omständigheter. Detta har dock ingen praktisk betydelse för Sverige, som sedan länge inte tillämpar dödsstraff. I flera andra europeiska länder har dödsstraff dock hittills varit möjligt.

Utrikesdepartementet

Pressekreterare Dan Svanell (hos Anna Lindh)

Tfn 08-405 56 81

Pressekreterare Helena Gustavsson (hos Jan O Karlsson)

Tfn 08-405 55 50

Försvarsdepartementet

Pressekreterare Magnus Edin (hos Leni Björklund)
Tfn 08-405 25 66

Tjänstgöring i utlandsstyrkan inom Försvarsmakten

Den 1 juni 2003 trädde flera författningsändringar i kraft rörande tjänstgöring i utlandsstyrkan inom Försvarsmakten. Personalen i utlandsstyrkan, inklusive de som sedan tidigare har haft en anställning inom Försvarsmakten när de valt att tjänstgöra i utlandsstyrkan, har anställts särskilt för uppgiften att tjänstgöra i utlandsstyrkan. Den som sedan tidigare har haft en anställning inom Försvarsmakten har alltså varit tjänstledig från sin ordinarie anställning under eventuella tjänstgöringsperioder i utlandsstyrkan. Genom de författningsändringar som nu gjorts har kravet på en särskild anställning för tjänstgöring i utlandsstyrkan tagits bort. Samtidigt har en anpassning av regelverket skett vad gäller den särreglering avseende arbetsskador, arbetstidsreglering m.m. som finns på området. Anpassningen går ut på att detta regelverk, som tidigare gällt för de anställda i utlandsstyrkan, nu skall omfatta samtliga som tjänstgör i utlandsstyrkan, oavsett anställningsform.

Ändringarna möjliggör för Försvarsmakten att agera för att från och med den 1 juni 2003 utöka arbetsskyldigheten för anställda inom Försvarsmakten till att även omfatta tjänstgöring i utlandsstyrkan. Anställningsavtalet är ett civilrättsligt avtal och arbetsskyldigheten bör följaktligen vara en följd av det avtalet. Författningsarbetet har således byggt på grundantagandet att kravet på tjänstgöringsskyldighet inte skall regleras i lag utan i stället framgå av de enskilda anställningsavtalen. De författningsändringar som gjorts innebär alltså inte att det nu skulle finnas en lagstadgad arbetsskyldighet i utlandsstyrkan för anställda inom Försvarsmakten. Genom ändringarna har däremot Försvarsmakten givits en möjlighet att, i den mån det finns ett behov av det, i sin egenskap som arbetsgivare agera för att åstadkomma en utvidgad arbetsskyldighet.

Lagen (1992:1153) om väpnad styrka för tjänstgöring utomlands har ersatts av en ny lag, lagen (2003:169) om väpnad styrka för tjänstgöring utomlands.

Samtidigt har vissa ändringar gjorts i:

lagen (1999:568) om utlandsstyrkan inom Försvarsmakten,
lagen (1994:1811) om disciplinansvar inom totalförsvaret, m.m.,
förordningen (1999:569) om utlandsstyrkan inom Försvarsmakten samt
förordningen (2000:555) med instruktion för Försvarsmakten och
officersförordningen (1994:882).

Socialdepartementet

Pressekreterare Refik Sener (hos Lars Engkvist)
Tfn 08-405 33 72

Pressekreterare Eva Franchell (hos Berit Andnor)
Tfn 08-405 52 25

Pressekreterare Kicki Mäler (hos Morgan Johansson)
Tfn 08-405 14 35

Samverkan mellan kommuner och landsting inom vård och omsorg

Kommuner och landsting ges genom en ny lag möjlighet att i en gemensam nämnd fullgöra kommunens och landstingets uppgifter inom vård- och omsorgsområdet. Samtidigt ändras lagen om kommunernas betalningsansvar. Ändringen innebär bl.a. krav på gemensam vårdplanering vid utskrivning av patienter från slutenvård för att kommunens betalningsansvar skall inträda.

Stärkt skydd för barn i utsatta situationer

Anmälningsskyldigheten i socialtjänstlagen till skydd för barn utvidgas. I de lagar som reglerar verksamheter som regelbundet kommer i kontakt med barn införs en gemensam skyldighet att på socialtjänstens initiativ samverka kring barn och ungdomar som far illa eller riskerar att fara illa. I lagen med särskilda bestämmelser om vård av unga (LVU) införs en bestämmelse om att vad som är bäst för den unge skall vara avgörande vid alla beslut enligt lagen. Den unges inställning skall klarläggas och hänsyn skall tas till den unges vilja med beaktande av hans eller hennes ålder och mognad. Socialnämnden skall under vissa förutsättningar överväga om det finns skäl att ansöka om överflyttning av vårdnaden för familjehemsplacerade barn. En särskild straffskärpningsgrund införs i brottsbalken om brottet varit ägnat att skada tryggheten och tilliten hos ett barn i dess förhållande till en närstående person. Ytterligare brott som riktar sig mot den som är under arton år läggs under allmänt åtal om vissa förutsättningar är uppfyllda.

Behandling av personuppgifter inom socialtjänsten

I lagen om behandling av personuppgifter inom socialtjänsten införs ett principiellt förbud att i sammanställningar av personuppgifter ta in uppgifter om känsliga och ömtåliga personliga förhållanden. Vissa undantag från förbudet finns.

Auktorisation av teckenspråkstolkar

Den ordning som nu gäller vid auktorisation av tolkar mellan svenska och främmande språk utsträcks till att även gälla det svenska teckenspråket. Kammarkollegiet kan efter prövning auktorisera tolkar i det svenska teckenspråket. Auktorisationen är ett bevis på att tolken har de kunskaper som krävs. Med auktorisationen följer också vissa skyldigheter, t.ex. att iaktta god tolksed.

Marknadsföring av vissa alkoholdrycker

En ändring i alkohollagen innebar förbud mot marknadsföring till konsumenter i tryckta skrifter av alkoholdrycker som innehåller mer än 15 volymprocent alkohol. Förbudet trädde i kraft den 15 maj 2003 och skall ses mot bakgrund av Marknadsdomstolens dom i det s.k. Gourmet-målet. Marknadsdomstolen förklarade att det rådande förbudet mot marknadsföring av alla alkoholdrycker (dvs. mer än 2,25 volymprocent alkohol) var alltför långgående och därmed oproportionerligt.

SARS

Genom en förordning om att bestämmelserna i smittskyddslagen om samhällsfarliga sjukdomar skall tillämpas på svår akut respiratorisk sjukdom (SARS) utnyttjade regeringen ett bemyndigande i smittskyddslagen. Förordningen trädde i kraft den 1 maj 2003. Förordningen har, i enlighet med smittskyddslagens bestämmelser, underställts riksdagens prövning. SARS har därmed förts in som samhällsfarlig sjukdom i smittskyddslagen. Detta innebär bl.a. att den som har anledning att misstänka att han eller hon har smittats av sjukdomen är skyldig att utan dröjsmål söka läkare och att låta sig undersökas. Smittskyddsläkaren kan besluta att den som kan antas ha blivit smittad tillfälligt skall tas om hand på sjukhus.

Kontakt dagar

Rätten till kontakt dagar inom den tillfälliga föräldrapenningen upphör. Kontakt dagar som avser vissa funktionshindrade barn berörs inte av ändringen.

Ålderspension

Ålderspension skall utges fr.o.m samma månad som ansökan kommer in (tidigare månaden efter ansökan).

Ökad hälsa i arbetslivet

Ett antal ändringar görs i den allmänna försäkringen med syfte att öka hälsan i arbetslivet. Det handlar främst om att förbättra precisionen vid sjukskrivningar. Deltidssjukskrivning bör användas i större utsträckning. Försäkringskassan skall anordna avstämningsmöten under pågående sjukskrivningsperiod för att bättre kunna bedöma den försäkrades medicinska tillstånd, arbetsförmåga samt behov av och möjligheter till rehabilitering. Till dessa möten skall kallas, förutom den sjukskrivne, bl.a. dennes arbetsgivare och läkare. Arbetsgivarens ansvar för upprättande av en rehabiliteringsutredning i vissa situationer görs obligatorisk. Basen för beräkning av sjukpenning sänks genom att den sjukpenninggrundande inkomsten multipliceras med talet 0,97. Detta innebär att sjukpenning utges med 77,6 procent av den sjukpenninggrundande inkomsten. För den som är arbetslös begränsas sjukpenningen för dagar i en sjukperiod till högst 521 kr. Arbetsgivarens ansvar för sjuklön vid en arbetstagares sjukdom (sjuklöneperiod) utökas från 14 till 21 dagar i ett sjukfall. Ett högkostnadsskydd för mindre företag kommer att införas.

Finansdepartementet

Pressekreterare Eva Rosengren (hos Bosse Ringholm)
Tfn 08-405 16 25

Pressekreterare Anette Törnqvist (hos Gunnar Lund)
Tfn 08-405 14 86

Pressekreterare Ulrika Borg (hos Lars-Erik Lövdén)
Tfn 08-405 15 99

Statliga myndigheter ska redovisa sjukfrånvaro

Statliga myndigheter ska på samma sätt som företag, kommuner och landsting redovisa sjukfrånvaron i sina årsredovisningar. Arbetsgivare med högst tio anställda omfattas inte av uppgiftsskyldigheten.

Uppgift skall lämnas om den totala sjukfrånvaron, sjukfrånvaron hos kvinnor respektive män och hos anställda i åldersintervallerna yngre än 30 år, 30–49 år samt 50 år och äldre. Även den andel av sjukfrånvaron som avser frånvaro som varat i 60 dagar eller mer skall anges.

Skattefri kapitalvinst och utdelning på näringsbetingade andelar

Beskattningen av kapitalvinster på näringsbetingade andelar (vanligen aktier i dotterföretag) avskaffas. Kapitalförluster på sådana andelar får heller inte längre dras av. Det schablonmässiga kravet på hur stort ägandet ska vara för att anses som näringsbetingat sänks och därmed utvidgas också den skattefrihet som redan finns för utdelning på näringsbetingade andelar.

En kapitalförlust på en andel som ett handelsbolag gör får inte dras av hos en delägare i handelsbolaget om denne inte hade haft avdragsrätt vid direkt ägande av andelen. En motsvarande begränsning i avdragsrätten införs även för kapitalförluster på andelar i handelsbolag.

De nya reglerna tillämpas på beskattningsår som börjar efter den 31 december 2003 och, i fråga om kapitalvinster/kapitalförluster, på avyttringar den 1 juli 2003 och senare.

Förmånligare att rationalisera skogs- och jordbruksfastigheter

Utgifter för lantmäteriförrättningar i samband med omarronderingar får dras av omedelbart. De nya reglerna tillämpas på lantmäteriförrättningsutgifter den 1 januari 2003 och senare.

Mer nyanserade bedömningar av skattetillägg

Möjligheterna att göra nyanserade bedömningar om skattetillägg ska tas ut utökas och förbättras. Det blir möjligt att delvis befria från skattetillägget och befrielsegrunderna förtydligas. Befrielse kan till exempel ges när felaktigheten framstår som ursäktlig eller det annars är oskäligt att ta ut full avgift.

Förseningsavgiften vid för sent avlämnad självdeklaration påförs i tre steg. Avgiften uppgår till 5000 kronor för aktiebolag och ekonomiska föreningar och 1000 kronor för andra. Om självdeklarationen inte inkommit inom tre månader påförs ytterligare en förseningsavgift och efter mer än fem månader påförs en tredje avgift.

Enklare och tydligare momsregler för elektronisk handel med tjänster

Momsreglerna för elektronisk handel och för radio- och TV-sändningar innebär att omsättning av elektroniska tjänster från ett land utanför EU till Sverige ska beskattas i Sverige. Detsamma gäller tillhandahållande av radio- och TV-sändningar från ett land utanför EU. Skattesatsen ska även fortsättningsvis vara 25 procent.

Friare lotteriregler för folkrörelser och möjlighet till internationellt spelsamarbete

Ideella föreningar får rätt att fritt fördela lotterivinster mellan pengar och andra sorters vinster.

Undantag från förbudet att främja deltagande i utländskt lotteri kan medges. Skattereglerna ändras bl.a. så att svenska deltagare i ett i utlandet anordnat s.k. poolspel undantas från inkomstskatt på eventuella vinster. I stället skall den svenska medarrangören betala lotteriskatt.

Utbildningsdepartementet

Tf. Pressekreterare Erik Svanfeldt (hos Thomas Östros)
Tfn 08-405 17 91

Pressekreterare Erika Ullberg (hos Lena Hallengren)
Tfn 08-405 28 15

Nationellt centrum för främjande av fysisk aktivitet hos barn och ungdom

Ett Nationellt centrum för främjande av fysisk aktivitet hos barn och ungdom skall finnas vid Örebro universitet fr.o.m. den 1 juli 2003. Centrumet skall ha till uppgift att stödja arbetet med ökad fysisk aktivitet och andra hälsofrämjande verksamheter för barn och ungdom.

Informationen vid utvecklingssamtal

Kraven på den information som lämnas vid utvecklingssamtal i grundskolan, sameskolan, särskolan och specialskolan blir tydligare fr.o.m. den 1 juli 2003. Ändringarna innebär att informationen vid sådana samtal dels bör grunda sig på en utvärdering av elevens utveckling i relation till målen i läroplanen och i kursplanerna, dels bör tydliggöra vilka insatser som behövs för att eleven skall nå målen.

Skriftliga omdömen för elever som inte når målen

Inom grundskolan och specialskolan blir det fr.o.m. den 1 juli 2003 obligatoriskt att lämna ett skriftligt omdöme om en elev som inte når upp till de mål i ett ämne eller ett ämnesblock som enligt kursplanen skall ha uppnåtts i slutet av det nionde respektive det tioende skolåret.

Likabehandling i högskolan

Lagen (2001:1286) om likabehandling av studenter i högskolan ändras på så sätt att "religion eller annan trosuppfattning" införs som ny diskriminerings-

grund. Som en följd härav lyfts begreppet trosbekännelse bort från diskrimineringsgrunden "etnisk tillhörighet" Härigenom sker en anpassning till den nya lagen (2003:307) om förbud mot diskriminering och lagen (1999:130) om åtgärder mot diskriminering i arbetslivet på grund av etnisk tillhörighet, religion eller annan trosuppfattning.

I övrigt införs en bestämmelse som uttryckligen anger att order eller andra instruktioner till en arbetstagare hos högskolan att diskriminera en student eller en sökande är att betrakta som förbjuden diskriminering.

Jordbruksdepartementet

Pressekreterare Anders Teljebäck (hos Ann-Christin Nykvist)
Tfn 08-405 11 88

Ändrade bestämmelser för fisket

Vid halvårsskiftet ändras fiskelagstiftningen i flera avseenden. Fiskeriverket ges vidgade möjligheter att meddela föreskrifter för fisket. Föreskrifterna kan bl.a. innebära att fisket av regionalpolitiska skäl styrs till vissa platser och att hanteringen av fisk och fisket, till gagn för konsumenterna och beredningsindustrin, regleras så att den fisk som landas är så färsk som möjligt och så att landningar sker utspritt över året.

Bestämmelserna om skyldigheten för den som fiskar att lämna uppgifter om fisket skärps så att i princip allt fiske som sker för försäljning skall rapporteras. För rätt att bedriva yrkesmässigt fiske krävs licens. I dag ger en yrkesfiskelicens innehavaren en generell rätt att fiska all tillåten fisk. I fortsättningen skall licens också kunna ges för visst fiske. Ändringen syftar till att öka möjligheterna till ett småskaligt fiske och att främja en förnyring av fiskarkåren.

Tillsynsbestämmelserna ändras. Befattningshavare vid Fiskeriverket och länsstyrelserna ges befogenhet att undersöka båtar och lokaler där det hantearas fisk och få upplysningar och handlingar som behövs för tillsynen.

Straffmaximum för brott mot fiskelagen höjs och om ett brott är att anse som grovt skall det dömas till fängelse i högst två år. Bestämmelserna om normerade böter (böter som bestäms med ledning av fartygets motorstyrka) moderniseras och skärps. Dessutom införs ytterligare påföljder vid brott mot fiskelagstiftningen. Yrkesfiskelicens och fartygstillstånd skall kunna återkallas på viss tid. Vid lindrigare överträdelser skall varning kunna meddelas. Vid landning av en otillåten fångst skall en särskild avgift tas ut.

Förbud mot att ge djur elektriska stötar

Det nuvarande förbudet mot elektriska kodressörer vidgas till att gälla i princip alla utrustningar eller anordningar som ger djur en elektrisk stöt i syfte att styra djurens beteende. Förbudet gäller med vissa undantag, bl.a. undantas elstängsel.

Ett stärkt djurskydd på slakterier

Besiktningsveterinärer, som arbetar på slakterier, ges befogenhet att ingripa om ett djur utsätts för onödigt lidande. Besiktningsveterinären kan då förbjuda slakt, besluta om omedelbar avlivning av djuret eller vidta andra åtgärder.

Kulturdepartementet

Pressekreterare Hans Ånell (hos Marita Ulvskog)

Tfn 08-405 35 43

Forum för levande historia - en ny myndighet

En ny myndighet, Forum för levande historia, inrättades den 1 juni 2003. Myndighetens uppdrag är att främja arbete med demokrati, tolerans och mänskliga rättigheter med utgångspunkt i Förintelsen. Det övergripande målet är att stärka människors vilja att aktivt verka för alla människors lika värde. Forum för levande historia skall bedriva utåtriktad verksamhet med inriktning på kunskap, kultur och utbildning. Vidare skall myndigheten aktivt främja högtidlighållandet av Förintelsens minnesdag.

Miljödepartementet

Pressekreterare Johan Hasslow (hos Lena Sommestad)
Tfn 08-405 20 27

Reklam för kemiska produkter

Reklam för en biocidprodukt skall innehålla en tydlig uppmaning att använda biocider på ett säkert sätt och alltid före användning ta del av upplysningarna på produktens förpackning och annan produktinformation. Reklam för vissa farliga ämnen skall innehålla upplysning om den farliga kategori som ämnet tillhör. Reklam för farliga beredningar av kemiska ämnen som kan föranleda en enskild person att ingå köpeavtal utan att ha sett informationen på förpackningen skall upplysa om den typ av fara som är angiven på etiketten eller förpackningen. Kraven införs med lagen (2003:232) om ändring i miljöbalken.

Nya bestämmelser om metaller i bilar och om bilsrotning

Enligt skrotbilsdirektivet (direktiv 2000/53/EG) förbjuds användning av bly, kvicksilver, kadmium och sexvärt krom i komponenter och material i nya personbilar och lätta lastbilar från och med den 1 juli 2003.

Mål för materialåtervinning av bilar införs i förordningen (1997:788) om producentansvar för bilar.

I bilsrottningsförordningen (1975:348) införs en bestämmelse om vilka uppgifter som skall finnas i ett skrottningsintyg.

Statliga bidrag till klimatinvesteringsprogram

Enligt en ny förordning får statligt bidrag ges till kommuner för klimatinvesteringsprogram som innehåller åtgärder för att minska utsläppen av växthusgaser, dvs. åtgärder framför allt inom energi-, avfalls- och transportområdena. Ett klimatinvesteringsprogram får också i begränsad omfattning innehålla åtgärder av särskild regional eller lokal vikt som bidrar till att uppnå andra av riksdagen beslutade miljö kvalitetsmål. Det skall innehålla folkbildnings- och informationsinsatser om programmets åtgärder. Bidrag

får endast ges till åtgärder som är kostnadseffektiva.

Om det bedöms lämpligt kan bidrag ges till andra än kommuner. För att bidrag skall beviljas en vinstdrivande verksamhet krävs att åtgärderna utgörs av investeringar i mark, byggnader och utrustning som kan antas medföra sådana miljöeffekter som är påtagligt bättre än vad som följer av skylldighet i lag.

Naturvårdsverket beslutar om bidragets storlek. Bidragmottagare skall rapportera till länsstyrelsen om hur verksamheten bedrivits. Länsstyrelsen rapporterar till Naturvårdsverket.

Ändrad instansordning för vissa överklagade planärenden

Överklagade ärenden om marklov, bygglov och rivningslov m.m. kommer att prövas av de allmänna förvaltningsdomstolarna i stället för av regeringen. Ändringen är ett led i arbetet att avlasta regeringen prövningen av förvaltningsärenden. Samtidigt undanröjs de problem i ärendehantering som i dag ofta är effekten av s.k. blandade mål, dvs. ärenden med både frågor som skall prövas av regeringen och frågor som skall prövas av domstol. Ändringen framgår av lagen (2003:132) om ändring i plan- och bygglagen (1987:10).

Förbud mot införsel, förvaring och transport av sötvattenskräftor

För att skydda den svenska arten av sötvattenskräfta, flodkräftan (*astacus astacus*), från utrotning införs förbud mot införsel av levande sötvattenskräftor till Sverige. Förbudet är nödvändigt för att minimera risken för att främmande arter av sötvattenskräfta sprider sig i svenska vatten. Det blir också förbjudet att förvara och transportera levande sötvattenskräftor som inte fångats eller odlats i Sverige.

Flodkräftan som art är hotad inom hela sitt naturliga utbredningsområde. Av de bestånd av flodkräfta som fanns i Sverige för hundra år sedan återstår i dag endast fem procent.

Förbudet träder i kraft den 1 augusti 2003.

Näringsdepartementet

Pressekreterare Monica Björklund (hos Leif Pagrotsky)
Tfn 08-405 55 60

Pressekreterare Lovisa Lantz (hos Ulrica Messing)
Tfn 08-405 36 31

Pressekreterare Åsa Gunnarsson (hos Hans Karlsson)
Tfn 08-405 12 65

Nytt regelverk på fordonsområdet

Den 1 maj 2003 trädde fordonslagen i kraft. Lagen kompletteras dels av fordonsförordningen, dels av mycket detaljerade föreskrifter från Vägverket. Det huvudsakliga syftet med de nya författningarna är att förenkla och modernisera regelverket på fordonsområdet.

Fordonslagen innehåller grundläggande bestämmelser om olika typer av kontroll av fordon. Som exempel kan nämnas kontrollbesiktning och flygande inspektion, kontroll av fordons last samt vägkontroll av färdskrivare och taxameter. Lagen innehåller dessutom bestämmelser om den verksamhet som bedrivs av besiktningsorganen på fordonsområdet, t.ex. Aktiebolaget Svensk Bilprovning.

I fordonslagen finns bestämmelser om vilka befogenheter den som utför olika kontroller har, såsom rätt att stoppa fordon samt rätt till tillträde till dessa. I lagen finns även bestämmelser om de åtgärder, t.ex. körförbud eller föreläggande om ny besiktning, som kan bli följden av att ett fordon inte godkänns vid en kontroll.

I fordonsförordningen finns detaljerade bestämmelser om de olika kontrollformerna, medan Vägverkets föreskrifter till stor del innehåller bestämmelser om vilka krav olika typer av fordon skall uppfylla i fråga om beskaffenhet och utrustning.

Det nya regelverket ersätter bl.a. 1972 års fordonskungörelse.

En ny fartygssäkerhetslag med tillhörande förordning

En ny mer användarvänlig fartygssäkerhetslag har antagits. Den i sak mest ingripande ändringen utgörs av att arbetsmiljön ombord på fartyg numera i huvudsak skall regleras i arbetsmiljölagen (1977:1160) i stället för i fartygssäkerhetslagen. Tanken är att samma krav i huvudsak skall ställas på arbetsmiljön ombord på fartyg som på arbetsplatser i land, dock med beaktande av sjöfartens särskilda förutsättningar. I övrigt innebär den nya lagen att något fler fartyg än tidigare skall inneha fartcertifikat som bevis på att de vid tillsyn har befunnits sjövärdiga och att minsta tillåtna fribord skall fastställas även på fiskefartyg med en bruttodräktighet av minst 20. Dessutom genomförs nu ändringsdirektivet 2001/105/EG om klassificeringssällskap och ändringsdirektivet 2001/106/EG om hamnstatskontroller, vilka i huvudsak innebär att kommissionen (och inte medlemsstaterna) skall erkänna klassificeringssällskap och att skärpta krav skall ställas på dessa, respektive att en mer omfattande kontroll skall göras av de fartyg som misstänks utgöra en säkerhetsrisk.

Den nya fartygssäkerhetslagen med tillhörande förordning träder i kraft den 21 juli 2003, då fartygssäkerhetslagen (1988:48) och fartygssäkerhetsförordningen (1988:594) upphör att gälla.

Ändring i lagen (1980:424) om åtgärder mot förorening från fartyg och i dess förordning (1980:789)

Sverige har undertecknat den internationella konventionen för kontroll av skadliga påväxthindrande system för fartyg, den s.k. AFS-konventionen. Riksdagen har därefter godkänt denna. Konventionen innebär bl.a. att det skall vara förbjudet att måla fartygsskrov med färger som innehåller tennorganiska föreningar och att det fr.o.m den 1 januari 2008 inte får förekomma tennorganiska föreningar som aktivt ämne på fartygsskrov. De lag- och förordningsändringar som är nödvändiga med anledning av konventionen träder i kraft den 21 juli 2003.

Ändring i sjömanslagen (1973:282)

Genom ändringen i sjömanslagen skall en sjöman som riskerar att utsättas

för allvarlig fara, genom att fartyget t.ex. är på väg in i en krigszon, ha rätt att lämna sin befattning ombord utan att därmed behöva säga upp sin anställning. Detta gäller dock inte om sjömannen har godtagit att följa med fartyget under de aktuella förhållandena. Sjömannen skall kunna omplaceras av arbetsgivaren. Lagändringen träder i kraft den 21 juli 2001.

Lag om elcertifikat

Lagen (2003:113) om elcertifikat innebär ett system för att främja elproduktion som sker med användning av förnybara energikällor, nämligen vindkraft, solenergi, vågenergi, geotermisk energi, vissa biobränslen och vattenkraft. Målsättningen är att öka sådan elproduktion med 10 TWh fram till år 2010. En elproducent som använder de nämnda energikällorna tilldelas elcertifikat av staten, som han kan sälja. För att skapa en efterfrågan på certifikat åläggs elanvändarna en s.k. kvotplikt, som innebär att de måste köpa ett visst antal elcertifikat i förhållande till sin totala förbrukning av el under kalenderåret. Den elanvändare som inte kan redovisa ett tillräckligt antal elcertifikat den 1 april varje år, blir tvungen att betala en s.k. kvotpliktsavgift till staten. En elanvändare som inte själv vill hantera kvotplikten är inte tvungen att göra det. I sådana fall är det elleverantörerna som köper elcertifikat, redovisar dessa till staten och betalar eventuella kvotpliktsavgifter. Leverantören har i sådana fall rätt att ta ut en avgift av elanvändaren för den tjänst det innebär att hantera kvotplikten. Avgiften skall särskilt anges i elfakturan till kunden. Elcertifikaten, som är elektroniska dokument, kontoförs i det s.k. elcertifikatsregistret, som Svenska kraftnät ansvarar för.

I förordningen (2003:120) om elcertifikat anges bl. a. vilka biobränslen som berättigar en anläggnings innehavare att tilldelas elcertifikat och vilka avgifter Svenska kraftnät har rätt att ta ut vid kontoföringen i elcertifikatsregistret.

Lagen och förordningen trädde i kraft den 1 maj 2003.

Ny lag om effektreserv

Den nya lagen innebär att Svenska kraftnät får ansvaret för att en effektreserv om högst 2 000 megawatt finns tillgänglig. Denna effektreserv skall

skapas genom att Svenska kraftnät ingår avtal dels med elproducenter om att ställa ytterligare produktionskapacitet till förfogande, dels med elanvändare om rätt att begränsa deras elförbrukning.

Lag om elektronisk kommunikation

En ny lag om elektronisk kommunikation träder i kraft den 25 juli. Den nya lagen ersätter telelagen och lagen om radiokommunikation. Lagen reglerar överföringen av elektroniska signaler, men inte innehållet i det som överförs.

Genom lagen genomförs en EG-reglering vars övergripande mål är att åstadkomma ett harmoniserat regelverk för elektronisk kommunikation.

Lagens syfte är att alla skall få tillgång till säkra och effektiva elektroniska kommunikationer (tele, data, TV, radio etc) och största möjliga utbyte vad gäller urvalet av elektroniska kommunikationstjänster och deras pris och kvalitet. Konkurrens och internationell harmonisering skall vara det främsta medlet för att uppnå detta. Ett viss minimiutbud av tjänster (fast telefoni m.m.) skall finnas tillgängligt på för alla likvärdiga villkor i hela landet till överkomliga priser.

Den nya lagen innehåller bestämmelser om tillstånd för radioanvändning och nummer samt om möjlighet att ålägga operatörer skyldigheter som främjar konkurrensen. Sådana skyldigheter skall införas endast för dominerande företag om det konstaterats att det på en viss marknad inte råder effektiv konkurrens. Skyldighet att bedriva samtrafik eller att samlokalisera i master m.m. kan också åläggas andra än dominerande företag av andra skäl än konkurrensskäl. Lagen innehåller vidare bestämmelser om samhällsomsfattande tjänster, konsumentskydd, integritetsskydd, tillsyn, tvistlösning och överklagande.

Arbetslöshetsförsäkringen och aktivitetsgarantin

Från och med den 1 september 2003 införs ändringar i lagen (1997:238) om arbetslöshetsförsäkring och förordningen (2000:634) om arbetsmarknadspolitiska program som skall förbättra samverkan mellan arbetslöshetsförsäkringen och aktivitetsgarantin. Lagändringarna innebär i huvudsak följande. När en arbetssökande börjar i aktivitetsgarantin upphör rätten att återgå

till tidigare påbörjad ersättningsperiod i arbetslöshetsförsäkringen. Det innebär att en arbetssökande inte kan hoppa av aktivitetsgarantin för att i stället uppbära arbetslöshetsersättning. Ramtiden inom vilken arbetsvillkoret skall vara uppfyllt begränsas för den som deltagit i aktivitetsgarantin och kan inte omfatta tid före aktivitetsgarantin. Det innebär att arbete före tiden i aktivitetsgarantin inte kan ingå i ett nytt arbetsvillkor. För att öka intresset för arbetssökande som deltar i aktivitetsgarantin att studera införs ett särskilt studerandevillkor. Dagpenning från arbetslöshetsförsäkringen motsvarande vad som erhållits i aktivitetsstöd garanteras till den som deltagit i aktivitetsgarantin och uppfyllt ett nytt arbetsvillkor eller studerat av viss omfattning. Det innebär att ett inkomstskydd införs för det fall arbetslöshetsersättningen efter deltagande i aktivitetsgarantin skulle bli lägre än aktivitetsstödet.

Ett utvidgat skydd mot diskriminering i arbetslivet

Från och med den 1 juli 2003 ändras lagen (1999:132) om förbud mot diskriminering i arbetslivet av personer med funktionshinder och lagen (1999:133) om förbud mot diskriminering i arbetslivet på grund av sexuell läggning. Ändringarna är ett led i genomförandet av ett EG-direktiv, arbetslivsdirektivet (2000/78/EG).

Diskrimineringsbegreppet i lagarna anpassas till EG-rätten i systematiskt och språkligt hänseende. Nya bestämmelser anger uttryckligen att trakasserier och instruktioner att diskriminera en person är former av diskriminering. En ny enhetlig och gemensam bevisregel införs som uttrycker EG-rättsliga principer för bevisprövningen. Lagarna skall gälla även när en arbetsgivare beslutar om eller vidtar åtgärder som rör yrkespraktik, utbildning eller yrkesvägledning. Lagarnas tillämpningsområde utsträcks på så sätt att diskrimineringsförbuden och förbudet mot repressalier skall gälla till förmån även för den som utan att vara anställd söker eller genomgår yrkespraktik på en arbetsplats eller som utför arbete i egenskap av inhyrd eller inlånad arbetskraft. Undantaget från förbudet mot direkt diskriminering ändras på det sättet att förbudet inte gäller vid beslut om anställning, befordran eller utbildning för befordran om viss sexuell läggning eller visst funktionshinder är nödvändigt på grund av arbetets natur eller det sammanhang där det ut-

förs. Undantaget för "ideellt eller annat särskilt intresse" utmönstras ur lagarna.

Lagen om förbud mot diskriminering i arbetslivet av personer med funktionshinder byter också rubrik. Lagen benämns numera "lagen om förbud mot diskriminering i arbetslivet på grund av funktionshinder".

I huvudsak motsvarande ändringar införs samtidigt i lagen (1999:130) om åtgärder mot etnisk diskriminering i arbetslivet. Se redovisning under Justitiedepartementet.

Bristyrkesutbildning

Arbetsmarknadsutbildning inom s.k. bristyrkesområden införs på försök under perioden 1 juli 2003–31 december 2004. Anvisningar till sådan arbetsmarknadsutbildning får göras för personer som har anställning oavsett om de riskerar att bli arbetslösa och om de söker arbete genom den offentliga arbetsförmedlingen eller inte. AMS bestämmer inom vilka bristyrkesområden anvisningar får göras, i enlighet med de närmare föreskrifter som regeringen beslutar.

De nya reglerna anges i förordningen (2000:634) om arbetsmarknadspolitiska program.

Särskilt anställningsstöd

Det särskilda anställningsstödet utvecklas fr.o.m. den 1 juli 2003 på så sätt att en anvisning till en anställning med sådant stöd får göras även för personer som inte fyllt 57 år och som varit arbetslös eller tagit del av aktivitetsgarantin under en sammanhängande period av minst 18 månader och uppfyller övriga angivna förutsättningar för stöd. Vidare preciseras förutsättningarna för att en ny anvisning till anställning med stödet skall få göras när en tidigare anställning upphört. Stödet lämnas med ett belopp som motsvarar 85 procent av lönekostnaden, dock högst 750 kronor per dag. Bidrag för merkostnader som föranleds av en anställning med anställningsstöd får lämnas till arbetsgivaren.

Ändringarna görs i förordningen (1997:1275) om anställningsstöd.

Inspektionen för arbetslöshetsförsäkringen

Riksdagen har tidigare antagit regeringens förslag i propositionen (2001/02:151) Tillsynen över arbetslöshetsförsäkringen m.m. Förslaget innebär att en ny myndighet Inspektionen för arbetslöshetsförsäkringen skall bildas. Med anledning därav ändrades lagen (1997:238) om arbetslöshetsförsäkring och lagen (1997:239) om arbetslöshetskassor. Avsikten var från början att lagändringarna skulle träda i kraft den 1 januari 2003 vilket också var den ursprungliga tidpunkten för när Inspektionen skulle vara inrättad. Regeringen har i vårpropositionen (prop. 2002/03:100) emellertid föreslagit att inrättandet av Inspektionen skjuts fram till den 1 januari 2004. Riksdagen har antagit regeringens förslag.

Kreditering på skattekonto – stöd till skyddat arbete

Stödet till skyddat arbete hos offentlig arbetsgivare ändras från ett kontantbidrag till en kreditering på skattekontot för arbetsgivare som anställer arbetshandikappade. Ändringen träder i kraft den 1 augusti 2003.